

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om tobaksaccis

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att accisen på tobaksprodukter skall höjas. Förhöjningen av accisen på cigaretter samt pip- och cigaret-tobak skall enligt förslaget gälla accisen per enhet. Samtidigt föreslås att i lagen skall göras vissa ändringar som medför en bredd-

ning av skatteunderlaget.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1996 och avses att bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1996.

MOTIVERING

1. Nuläge

Lagen gällande tobaksaccis reviderades genom lagen om tobaksaccis (1470/94) som trädde i kraft den 1 januari 1995. De ändringar i sak som gjordes i lagen berodde i huvudsak på Finlands anslutning till Europeiska unionen (EU), varför EU:s direktiv om skatt på tobaksprodukter skulle genomföras. Den mest betydande förändringen var att beskattningen av cigaretter skärptes, eftersom den accis som då gällde i Finland inte nådde upp till minimiaccisnivån enligt artikel 2 i rådets direktiv av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av skatt på cigaretter 92/79/EEG. På cigaretter uppbärs för närvarande en accis per enhet som är 75 mk per 1 000 stycken samt en värderelaterad accis som är 50 procent av detaljhandelspriset.

Samtidigt höjdes även den värderelaterade accisen på pip- och cigarettobak från 44 procent till 48 procent av detaljhandelspriset, eftersom en klar övergång till billigare cigaretter som man rullar själv kunde konstateras i cigarettkonsumtionen. Å andra sidan sänktes accisen på cigarrer från 30,60 procent till 20 procent av detaljhandelspriset, dvs. så att den närmade sig europeisk nivå. Tillverkningen av cigarrer kräver mycket handarbete, varför det också annars fanns tryck i riktning mot en accissänkning.

Enligt den ändrade 5 § (765/94) i lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/76) är det förbjudet att i näringsverksamhet sälja eller annars överlåta tobak som är avsedd för oralt bruk med undantag för produkter som är avsedda att rökas eller tuggas. Därför, och eftersom konsumtionen av annan än oralt använt snus samt tuggtobak har varit marginellt liten i Finland, påfördes dessa produkter ingen accis. De omfattas inte heller av det enhetliga accissystemet, varför beskattningen av dem ansågs vara besvärlig på grund av avsaknaden av gränskontroll. Även om cigarettpapper inte heller omfattas av det harmoniserade systemet, fortsatte den nationella beskattningen av pappret, eftersom strävan var att på detta sätt öka skattebelastningen i fråga om cigarettobaken.

Minimiaccisen på cigaretter skall vara 57 procent av detaljhandelspriset på cigaretterna i den mest efterfrågade prisklassen. I Finland är accisen för närvarande 57,5 procent av priset på den mest efterfrågade cigaretten. För cigaretterna har dessutom stadgats en minimiaccis som är 90 procent av tobaksaccisen på cigaretter i den mest efterfrågade prisklassen. För att hindra cigaretternas minimiaccisbelopp från att sjunka, bör det nämnda jämförelsepriset så långt möjligt också hindras från att sjunka. Under den

sista tiden har billiga cigaretter kommit ut på marknaden och deras marknadsandel har hela tiden ökat så att den nu är nästan 30 procent. För att någon förändring inte skall ske vid bestämningen av den mest efterfrågade cigaretten och skatteintäkterna inte heller minskar till denna del, bör höjningarna av accisen göras på accisen på cigaretter per enhet. De billiga cigaretterna bidrar till att göra rökningen till en vana hos ungdomen och för rökare kan de vara ett alternativ till att sluta röka, varför även hälsopolitiska skäl talar för en högre beskattning av dem.

Många sådana tobaksprodukter som inte ännu omfattas av beskattningen har kommit ut på marknaden och fler är på kommande. Olika slag av snus och tuggtobak säljs här i kommersiellt syfte. Också accisfri råttobak har börjat säljas direkt till konsumenterna för tillverkning hemma.

Problemet med beskattningen av tobaksprodukter är införseln av lagliga och olagliga skattefria tobaksprodukter som inte kommer att omfattas av beskattningen. Eftersom prisnivån i Finland avsevärt skiljer sig från prisnivån hos grannen i öst och grannstaterna i söder, lockar det resande att göra utlandsresor till dessa länder och därifrån föra med sig billiga tobaksprodukter. Av många orsaker beräknas resorna till dessa länder öka betydligt under de närmaste åren. Enligt social- och hälsovårdsministeriets beräkningar var de skattefria tobaksprodukternas andel av hela konsumtionen ca 11 procent år 1994, vilket är en ökning om 4 procentenheter på 1990—talet. På motsvarande sätt har den olagliga införselns andel av konsumtionen nu beräknats vara 2,5 procent. Enligt ministeriets uppskattning kommer de skattefria importmängderna i fortsättningen att öka i proportion till den ökade turismen. Enligt ministeriets uppskattning skulle höjningarna av accisen på tobaksprodukter däremot inte i sig öka mängden hemkomstgävor eller antalet resor.

2. Föreslagna ändringar

Regeringen har i sitt program kommit överens om den skattepolitiska linjedragningen för hela valperioden. Enligt denna sköts balanseringen av statens ekonomi utan höjning av den totala skattegraden. Grundstrukturen i beskattningen ändras så att den stöder arbete, företagsamhet och ekonomisk tillväxt genom en lindrad beskattning av

förvärvsinkomst som genomförs stegvis under valperioden och genom en flyttning av beskattningstygndpunkten i riktning mot indirekt beskattning. Detta genomförs genom en höjning av bl.a. accisen på tobaksprodukter.

Höjningen av accisen på cigaretter skall enligt förslaget göras endast på accisen per enhet, som föreslås bli höjd från 75 mark till 90 mark per 1000 stycken. Syftet med höjningen av accisen per enhet är att hindra konsumtionen från att övergå till billigare cigaretter och den vägen även hindra en minskning av skatteintäkterna. Ändringen medför en stegring i accisbeskattningen av cigaretter i den mest efterfrågade prisklassen från nuvarande 57,5 procent till närmare 59 procent. En accis som är högre än accisen i Finland skulle fortfarande uppbäras i Danmark, Storbritannien, Irland och Portugal.

Den låga accisen på pip- och cigarettobak i jämförelse med accisen på cigaretter har lett till att konsumtionen av cigarettobak har ökat på bekostnad av konsumtionen av cigaretter. Från folkhälsosynpunkt är dock båda lika skadliga. Eftersom också billig cigarettobak har kommit ut på marknaden och det är sannolikt att det kommer mer skall skattehöjningen enligt förslaget gälla tobakskvantiteten i stället för den värderelaterade accisen. Av EU-länderna påför Tyskland och Holland cigarettobaken både accis per enhet och värderelaterad skatt. Enligt artikel 3 i rådets direktiv 92/80/EEG om tillnärmning av skatter på andra tobaksvaror än cigaretter kan accisen på nämnda produkter vara antingen proportionell eller kvantitetsrelaterad eller en blandning av båda delarna. Därför föreslås att beskattningen av pip- och cigarettobak skärps så att den utöver mervärdesskatten påförs en accis om 12 mark per kilogram. Detta skulle motsvara höjningen av accisen på cigaretter. Accisen på cigarettapper föreslås också bli höjd från 57 procent till 60 procent.

Den sänkta accisen på cigarrer har lett till en ökad cigarrkonsumtion. Därför föreslås att acciserna skall höjas med 10 procent, dvs. från 20 procent till 22 procent av detaljhandelspriset.

Importen och försäljningen av andra tobaksprodukter, närmast snus och tuggtobak, har ökat, vilket uppenbarligen är en följd av att dessa produkter inte har varit accisbelagda. För att tobaksprodukterna skall bli jäm-

likt beskattade, och även av folkhälsoskäl, föreslås att dessa tobaksprodukter skall påföras accis. Accisen på dessa produkter föreslås vara 60 procent av detaljhandelspriset. Vidare föreslås att accis också skall påföras råtabak, dvs. obearbetad tobak, när den säljs i detaljhandeln direkt till konsumenterna för tillverkning hemma. Råtabak som importeras som råämne för industrin skulle således fortfarande inte omfattas av accisen.

3. Propositionens verkningar

Avsikten med de skatteförhöjningar som föreslås i propositionen är att öka statens skatteintäkter med minst 150 miljoner mark om året. Höjningen av accisen på cigaretter per enhet beräknas medföra ökade skatteintäkter om ca 75 miljoner mark, när man också tar i beaktande att höjningen av cigarettpriserna klart leder till sänkt konsumtion. I propositionen förutsätts vidare att priserna på cigaretter kommer att höjas på motsvarande sätt. Om detaljhandelspriserna höjdes med i genomsnitt exempelvis tre procent, skulle höjningens inverkan på skatteintäkterna vara tämligen lika stor som verkan av nämnda höjning av accisen per enhet, dvs. ca 75 miljoner mark.

Inverkan av höjningen av accisen på pip- och cigaretter beräknas vara ca 11 miljoner mark och av höjningen av accisen på cigarrer ca 2 miljoner mark. Industrin förutsätts dock inkludera accisförhöjningen i detaljhandelspriset. Höjningen av detaljhandelspriset ökar statens skatteintäkter i sam-

ma mån. Höjningen av accisen på cigarett-papper och andra tobaksprodukter beräknas ge staten tilläggsinkomster om ca 5 miljoner mark. Enligt beräkningarna uppbärs sammanlagt 3 335 miljoner mark i acciser på tobaksprodukter 1996.

Inverkan av höjningen av accisen på cigaretter är 1,5 penni per styck. Priset på en cigarettask skulle således pressas upp med 30 penni. Prisförhöjningen leder till att den värderelaterade accisen och mervärdesskatten stiger och den vägen kan skatteförhöjningen få t.o.m. en betydligt större verkan på produktens pris än den uppgivna. Hur mycket av accisförhöjningen som överförs till konsumentpriserna beror på industrins och handels prissättningsstrategier och på hur mycket av sina egna andelar dessa är beredda att avstå ifrån. Även beträffande de övriga produkterna beror accisförhöjningarnas inverkan på priserna på industrins och handels marginaler.

4. Beredningen av propositionen

Ärendet har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 1996.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g

om ändring av lagen om tobaksaccis

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 december 1994 om tobaksaccis (1470/94) 2 § 2 mom., 8 § 2 mom., 14 § 2 mom. och den till lagen fogade accistabellen samt
fogas till 7 § ett nytt 2 mom. som följer:

2 §

Som tobaksprodukt betraktas i denna lag även cigarett-papper och andra produkter som innehåller tobak än de som nämns i 1 mom.

7 §

Med andra produkter som innehåller tobak avses produkter som helt eller delvis är tillverkade av tobak och är avsedda att rökas, sniffas, sugas på eller tuggas och som inte är cigarrer eller cigariller, cigaretter, pipto-

bak eller cigarettobak eller finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter. Med andra produkter som innehåller tobak avses även sådan obearbetad tobak i detaljhandeln som hänför sig till position 2401 i tulltariffen.

8 §

Accisen fastställs på basis av produktens detaljhandelspris. För cigaretter, pip- och cigarettobak samt finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter bestäms accisen dessutom som en accis per enhet. För cigaretter och finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter skall dock betalas ett accisbe-

lopp som alltid är minst minimiaccisen enligt accistabellen.

14 §

Vad 1 mom. stadgar gäller i tillämpliga delar också produkter som avses i 7 §. De stadganden i lagen om påförande av accis som gäller överföring av accispliktiga produkter tillämpas på nämnda produkter endast till del stadgandena gäller överföring av produkter som införts från ett område utanför gemenskapen till en auktoriserad lagerhållares skattefria lager eller överföring av produkter mellan skattefria lager i Finland.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Helsingfors den 5 september 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Finansminister *Iiro Viinanen*

ACCISTABELL

Produkt	Produkt- grupp	Mark/ enhet	Prosent av detalj- handels- pris
Cigarretter	1	90/1000kpl	50,0
Cigarrer och cigariller	2	-	22,0
Pip- och cigarettobak	3	12/kg	48,0
Finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter	4	12/kg	50,0
Cigarettpaper	5	-	60,0
Annan produkt som innehåller tobak . . .	6	-	60,0

ter till en auktoriserad lagerhållares skattefria lager som importerats från ett område utanför gemenskapen eller överföring av produkter mellan skattefria lager i Finland.

ring av produkter *som införts från ett område utanför gemenskapen* till en auktoriserad lagerhållares skattefria lager eller överföring av produkter mellan skattefria lager i Finland.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Gällande lydelse

ACCISTABELL

Produkt	Produkt-grupp	Mark/ 1000 st	Prosent av detalj- handels- pris
Cigarretter	1	75,0	50,0
Cigarrer och cigariller	2	—	20,0
Pip- och cigaretto bak	3	—	48,0
Finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter	4	—	50,0
Cigarrettpapper	5	—	57,0

För cigarretter skall i tobaksaccis betalas minst 90 procent av tobaksaccisen för cigarretter i den mest efterfrågade prisklassen. För finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter, skall tobaksaccis betalas minst 90 procent av tobaksaccisen för finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter, i den mest efterfrågade prisklassen.

Den ovan avsedda minimiaccisen uppbärs inte till den del uppbörden av minimiaccisen höjer cigarretternas eller den finskurna, för

rullning av cigarretter avsedda tobakens totalskatt till högre nivå än 90 procent av totalskatten för cigarretter eller finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter, i den mest efterfrågade prisklassen. Med totalskatten avses det sammanlagda beloppet av tobaksaccisen och mervärdesskatten på produkten.

Tullstyrelsen fastställer de mest efterfrågade prisklasserna för cigarretter och finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter.

Föreslagen lydelse

ACCISTABELL

Produkt	Produkt-grupp	Mark/ enhet	Prosent av detalj- handels- pris
Cigarretter	1	90/1000 kpl	50,0
Cigarrer och cigariller	2	—	22,0
Pip- och cigaretto bak	3	12/kg	48,0
Finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter	4	12/kg	50,0
Cigarrettpapper	5	—	60,0
Annan produkt som innehåller tobak	6	—	60,0

För cigaretter skall i tobaksaccis betalas minst 90 procent av tobaksaccisen för cigaretter i den mest efterfrågade prisklassen. För finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter, skall tobaksaccis betalas minst 90 procent av tobaksaccisen för finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter, i den mest efterfrågade prisklassen.

Den ovan avsedda minimiaccisen uppbärs inte till den del uppbörden av minimiaccisen höjer cigaretternas eller den finskurna, för

rullning av cigaretter avsedda tobakens totalskatt till högre nivå än 90 procent av totalskatten för cigaretter eller finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter, i den mest efterfrågade prisklassen. Med totalskatten avses det sammanlagda beloppet av tobaksaccisen och mervärdesskatten på produkten.

Tullstyrelsen faställer de mest efterfrågade prisklasserna för cigaretter och finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter.

